

δυσκολίαν, ἔπειτα ταχέως συνειθίζουσι ὅμως καὶ ὄχι μόνον τελειώνουσιν εὐχερῶς τὴν ἐργασίαν των, ἀλλ' ἐνίοτε ζητοῦσι καὶ ἄλλην ἵνα ἔχωσι καὶ τὴν ἐξῆς νύκτα τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ κοιμηθῶσιν ἐν τῷ καταλύματι.

Πάντες δ' ἐκεῖνοι οἱ ἄθλιοι δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε κακοῦργοι, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνέστιοι, μὴ ἔχοντες ποῦ νὰ κλίνωσι τὴν κεφαλὴν. Ἐνίοτε κλέπτουσι, δὲν εἶνε ὅμως κλέπται ἐξ ἐπαγγέλματος. Περὶ τούτων θὰ ἔκαμνα τώρα ἰδιαίτερον λόγον, ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγένετο ἤδη πολὺ μακρὰ, ὥστε θὰ μοι ἐπιτρέψητε νὰ κάμω ὃ, τι οἱ ἐπιφυλλιδιογράφοι, νὰ ἀναβάλω δῆλα δὴ τὴν περαιτέρω ἀφήγησιν, ἂν καὶ δὲν εἶνε μυθιστόρημα, διότι ἡ πενία εἶνε δυστυχῶς πραγματικὴ καὶ μεγάλη ἐν Λονδίῳ. Ὑπάρχουσιν ἐκεῖ 80,000 ἀνθρώπων ζητούντων τὴν ἐλεημοσύνην τῶν φιланθρωπικῶν καταστημάτων, χωρὶς ἐν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ νὰ συγκαταλέγωνται καὶ οἱ ἐν τοῖς φρενοκομείοις πένητες παράφρονες, οὐδὲ αἱ χιλιάδες τῶν πλανητῶν, οὐδὲ οἱ ἐπαῖται οἱ τείνοντες τὴν χεῖρα ἐν ταῖς ὁδοῖς, οἵτινες κατὰ τινα καταστατικὴν ἀνῆρχοντο κατὰ τὴν τελευταίαν ἐβδομάδα τοῦ μαΐου τοῦ τρέχοντος ἔτους εἰς 780 πρόσωπα, 556 ἄνδρας, 178 γυναῖκας καὶ 46 παιδιά ἡλικίας κατωτέρας τῶν δεκαεξέτων.

[Jules Claretie]

Σ. Κ. Σ.

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΠΕΙΡΑΣ

Ἐκ τῶν τοῦ Σμάιλς περὶ χαρακτήρος.

Ἡ πρακτικὴ μάθησις ἀποκτᾶται ἐν τῷ σχολεῖῳ τῆς πείρας. Τὰ παραδείγματα καὶ ἡ διδασκαλία εἶναι ἀναγκαῖα μέχρι τινὸς βαθμοῦ· ἄνευ ὅμως τῆς πείρας τῶν βιωτικῶν πραγμάτων μένουσιν ἐν τῇ σφαῖρα τῆς θεωρίας. Πρέπει τις νὰ ἐπισκοπήσῃ τὸ θετικὸν μέρος τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ὅπως ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἀποκτήσῃ τὴν χροιάν ἐκείνην τῆς ἀληθείας, ἣν δὲν δίδει οὔτε ἡ ἀνάγνωσις, οὔτε ἡ διδασκαλία, ἀλλὰ μόνον ἡ καθημερινὴ μετὰ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν ἐπιμιξία.

Ὅπως ὁ χαρακτήρ ἔχη ἀξίαν πρέπει νὰ εἶναι τοιοῦτος, ὥστε νὰ διατηρῆται στερεὸς καὶ εὐσταθὴς ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ ἐργασίᾳ τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἐν τοῖς πειρασμοῖς καὶ ταῖς δοκιμασίαις πρὸς δὲ τούτοις νὰ δύναται ν' ἀντέχῃ εἰς τὴν καθημερινὴν τριβὴν τοῦ βίου.

Οἱ ἄνθρωποι, οἱ περὶ ἐαυτῶν μόνον σκεπτόμενοι καὶ περὶ τῆς ἰδίας εὐπαθείας, εἶναι καθαροὶ ἐγωῖσταί. Ὑπηρετοῦσιν ἑαυτοὺς καὶ εἰς οὐδένα γνωρίζουσι νὰ προσφέρωσι βοήθειαν. Ἀκούομεν καθ' ἑκάστην λεγόμενον ὅτι ὁ δεῖνα πλούσιος ἀπέθανε καὶ ἀφῆκεν ἑκατομμυρίων περιουσίαν, ἀλλὰ δὲν λέγεται καὶ ἂν κατὰ τὸν βίον του ἐβοήθησέ ποτε πτωχόν. Ὁ μὴ καταλείπων οὐδὲ ὀβολὸν εἰς νοσοκομεῖον, ἢ εἰς ἄλλο τι κα-

τάστημα φιλανθρωπικόν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν οἰκογένειάν του, εἶναι αὐτὸς ὁ ἐγωῖσμὸς προσωποποιημένος.

Ἡ ἀμοιβαία βοήθεια εἶναι τοσοῦτον ἀναγκαία, ὅσον καὶ ἡ βοήθεια πρὸς ἑαυτόν. Ὁφείλομεν παντὶ τρόπῳ νὰ παρέχωμεν συνδρομὴν τῷ πλησίον. Εἶναι καθῆκον ἡμῶν ὡς ἀνθρώπων, ὡς πολιτῶν καὶ ὡς χριστιανῶν. Τί εἶναι ἡ χάρις ἐὰν οὐχὶ ἀμοιβαία βοήθεια, τρόπος τοῦ ἀνακουφίζειν τὴν ἀνθρωπίνην ἀθλιότητα, τοῦ θεραπεύειν τὰ κακὰ καὶ προοδοποιήσῃς πρὸς τὸν καθολικὸν πολιτισμόν;

Ὑπάρχουσι δὲ ὄντως ἐν τῷ κόσμῳ δυστυχεῖς, οὓς ὁ κόσμος ὀφείλει νὰ βοηθῇ. Οἱ πτωχοὶ καὶ ἀσθενεῖς εἶναι πρὸ τῶν θυρῶν μας καὶ δὲν δύναμεθα ν' ἀποδιώξωμεν αὐτούς. Ὑπάρχουσιν ἀνθρωποὶ ἀνίκανοι πρὸς ἐργασίαν, ἀσθενεῖς, ἐπιληπτικοί, ἀνάπηροι, βλαῆκες, φθισικοί, μὴ δυνάμενοι νὰ ζήσωσιν ἀφ' ἑαυτῶν.

Ἡ πρὸς τοὺς ὁμοίους βοήθεια καὶ προστασία γίνεται κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἄλλοι μὲν προτιμῶσι ζῶντες νὰ παρέχωσι βοήθειαν τοῖς πτωχοῖς, ἄλλοι δὲ καταλείπουσι πρὸς τοῦτο τὴν περιουσίαν των πᾶσαν μετὰ θάνατον. Εἰς τῶν ἐπιφανεστέρων τοιούτων εὐεργετῶν ὑπῆρξεν ὁ βαρῶνος Monthyon γάλλος, σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων, ὁ ὁποῖος ἀποθανὼν τῷ 1820 κατέλιπε πολλὰ ἑκατομμύρια φράγκων δι' ἀγαθοεργὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ἔργα. Ἀλλὰ καὶ ζῶν ἔτι διένειμεν ἀπείρους ποσότητας χρημάτων καὶ εὐεργετήματα.

Ἀνθρωποὶ δὲ ταπεινῆς καταγωγῆς ἐδείχθησαν ἐξ ἴσου φιλεῖμονες, πολλῶν ἄλλων γεννηθέντων πλουσίων καὶ ἐκ γένους.

[Παραλείποντες ἐν τῇ μεταφράσει τὰ παραδείγματα, ἅτινα παραθέτει ὁ Σμάιλς, μνημονεύομεν ἐν γένει τῶν φιλανθρωπικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν προσφορῶν καὶ ἔργων τῶν γενναίων ἐκείνων τέκνων τῆς Ἑλλάδος, ἅτινα καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἀναγέννησιν αὐτῆς μετεωρισθέντα ὑπεράνω παντὸς ἐγωῖστικῆς αἰσθήματος, προσήνεγκον τὸν πλοῦτόν των ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ καλοῦ. Σ. Μ.]

Πᾶν ἀνθρώπινον ἂν μετέχει αὐτῶν τῶν εὐγενῶν κόπων καὶ τῶν καθηκόντων, καὶ δὲν δύναται νὰ παραλίπη ταῦτα ἄνευ ἰδίας βλάβης, καὶ τῆς κοινωνίας, εἰς ἣν ἀνήκει. Μόνον ἀναμιγνυόμενός τις εἰς τὸν πραγματικὸν βίον καὶ εἰς τὰ ἐγκόσμια πράγματα δύναται ν' ἀποκτήσῃ τὰς πρακτικὰς γνώσεις καὶ τὴν σύνεσιν. Αὐτόθι δὲ κεῖται ἡ κυρία σφαῖρα τῶν καθηκόντων. Αὐτόθι συναντᾷ τις τὰς δυσκολίας καὶ τὰς δοκιμασίας· αἵτινες καὶ κατὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν φέρεται πρὸς ταῦτας ἐξαλείφονται ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ βίου.

Ἡ μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀνάμιξις εἶναι ὡσαύτως ἀναγκαία, ὅπως ὁ ἀνθρωπος γνωρίσῃ ἑαυτόν, καὶ ἔλθῃ εἰς πλήρη ἐπίγνωσιν τῆς ἀξίας καὶ ἰκανότητός του. Ὁ μὴ ἔχων τὴν πεῖ-

ραν ταύτην φέρεται πρὸς τὴν ματαιοφροσύνην, τὴν κομπορημοσύνην καὶ τὴν ἀλαζονείαν· μένει ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ ἑαυτοῦ.

Εἶπέ τις ποτε ὅτι ὁ ἔχων πεποιθήσιν εἰς ἑαυτὸν οὐδέποτε ἐν τῷ βίῳ προσκρούει εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἄλλων, ἐνῶ ὁ εἰς ἑαυτὸν δυσπιστῶν καθίσταται δυσάρεστος. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι πολλοί, οἵτινες εἶναι μᾶλλον διατεθειμένοι νὰ κρίνωσι τὴν ἱκανότητα τῶν ἄλλων ἢ τὴν ἑαυτῶν.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἔχη τις ποιᾶν τινα γνῶσιν ἑαυτοῦ ἐὰν θέλῃ νὰ εἶναι ἢ νὰ πράξῃ τι ἐν τῷ κόσμῳ. Εἶναι ὅρος τὸ τοιοῦτον ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ὅπως σχηματῆσι τις πεποιθήσεις προσωπικὰς καὶ καθαρὰς. Ὁ Φρειδερίκος Perthes ἔλεγεν ἡμέραν τινα εἰς νέον φίλον του, «Γνωρίζεις τί δύνασαι νὰ πράξῃς, ἀλλ' ἔως οὗ μάθῃς τί δὲν δύνασαι, οὐδὲν θὰ πράξῃς ἄξιον λόγου.»

Ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἡ πείρα κατέστησε σοφόν, κρίνει εὐθυδικῶς τὰ πράγματα, τὰ κείμενα ὑπὸ τὰς ὄψεις του, καὶ τὰ ὁποῖα καθ' ἡμέραν συναντᾷ καθ' ὁδόν. Ὅ,τι καλοῦμεν κοινὸν νοῦν, συνήθως εἶναι παραγόμενον κοινῆς πείρας, σωφρόνως ἐφαρμοζομένης.

Οἱ νοημονέστατοι ἄνθρωποι εἶναι οἱ ἄνθρωποι τῶν ὑποθέσεων· οὗτοι συλλογίζονται κατ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον βλέπουσι καὶ γνωρίζουσι, μὴ ριπτόμενοι εἰς φιλονεικίας περὶ τοῦ πῶς ἔπρεπε τὰ πράγματα νὰ ὦσι.

Διὰ τοῦτο αἱ γυναῖκες δεικνύουσιν ἐνίοτε πλεῖστον κοινὸν νοῦν τῶν ἀνδρῶν· διότι δὲν ἔχουσι τοσαύτας ἀξιώσεις, καὶ κρίνουσι τὰ πράγματα κατὰ τὰς αὐτομάτους ἐντυπώσεις, ἄς λαμβάνουσι.

Ὁ βίος ἅπας πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς μέγα σχολεῖον πείρας, οὔτινος μαθηταὶ εἶναι ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ὡς δὲ συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα πρέπει νὰ ἔχη τις πεποιθήσιν εἰς τὰ μαθήματα, ἅτινα διδάσκειται· ἐνίοτε συμβαίνει νὰ μὴ ἐνοῶμεν τὴν διδασκαλίαν καὶ νὰ εὐρίσκωμεν δύσκολον τὴν μάθησιν, πρὸ πάντων ὅταν διδασκάλους ἔχωμεν τὰς δοκιμασίας, τὰς λύπας καὶ τὰς δυσκολίας· ὀφείλομεν ὅμως οὐ μόνον ν' ἀποδεχόμεθα ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ν' ἀναγνωρίζωμεν ὅτι πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς θείας χειρὸς πέμπονται.

Τὰ ἐκ τῆς πείρας ἀγαθὰ δὲν καθίστανται ἐπαισθητὰ εἰμὴ κατὰ τὴν πορείαν τοῦ βίου· ὁ δὲ βίος εἶναι ζήτημα χρόνου. Ὁ ἄνθρωπος τῆς πείρας συνειθίζει νὰ θεωρῇ τὸν χρόνον ὡς τὸν μέγιστον αὐτοῦ βοηθόν. «Ὁ χρόνος καὶ ἐγὼ καθ' οἰοῦνθ' ἔπιπτε», ἔλεγεν ἐνίοτε ὁ καρδινάλιος Μαζαρίνος. Λέγουσιν ὅτι ὁ χρόνος παρηγορεῖ, ὅτι καθωραίζει τὰ πράγματα· συγχρόνως ἡμῶς καὶ διδάσκει, ὠριμάζει τὴν πείραν, πῆν δὲ σύνεσιν καθιστᾷ καρποφόρον. Δύναται νὰ εἶναι φίλος ἢ ἐχθρὸς τῆς νεότητος, παρηγορία ἢ δῆμιος τῶν γερόντων κατὰ τὴν χρῆσιν, ἢ ἐποίησαντο αὐτοῦ.

Ὁ χρόνος, λέγει ὁ Γεώργιος Χέρβερετ, εἶναι ὁ

ἐπιδέξιος δαμαστῆς τῆς νεότητος. Ὅταν τις εἶναι νέος, πόσον ὁ κόσμος φαίνεται αὐτῷ ὠραῖος καὶ λαμπρὸς! Τὸ πᾶν παρίσταται νέον, πλήρες χαρᾶς καὶ ἡδονῆς. Καθόσον ὅμως τὰ ἔτη ῥέουσιν εὐρίσκωμεν τὸν κόσμον τόπον λύπης μᾶλλον ἢ χαρᾶς. Πόσον εὐτυχεῖς εἶναι οἱ δυναθέντες νὰ διέλθωσι τόσας δοκιμασίας σταθερῶς ἐνὸς πνεύματι καὶ καθαρᾷ καρδίᾳ, εὐθυμοὶ διαμειναντες καὶ ὄρθιοι οἰονθήποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ φορτίον;

Μεγάλην βοήθειαν εἰς τὸν βίον παρέχει ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπαρξίς *vearικής* τινος *θερμότητος*· χρησιμεύει ὡς κινητικὴ δύναμις ἰσχυρά· ὁ χρόνος καταπραίνει αὐτὴν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἡ δὲ πείρα μετριάζει καὶ δαμάζει· εἶναι δειγμὰ ὑγιούς χαρακτῆρος, πλήρες ὑποσχέσεων· πρέπει δὲ νὰ προσπαθῇ τις νὰ διευθύνῃ ταύτην καὶ νὰ μὴ κατασβένῃ. Εἶναι σημεῖον φύσεως ἰσχυρᾶς μὴ ἐγωϊστικῆς. Ἡ νεότης εἶναι τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς, καθ' ὃ ἐὰν δὲν ἔχη τις δόσιν τινα ἐνθουσιασμοῦ, ὀλίγα θέλει ἐπιχειρήσει, καὶ θὰ πράξῃ ἔτι ὀλιγώτερα. Τὸ γενναῖον τοῦτο αἶσθημα εἶναι ἀναγκαῖον ἔτι ὅπως διευκολύνῃ τὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν τάσιν, διότι ἐμπνέει τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα, καὶ διαθέτει τὸν κάτοχον τούτου οὕτως ὥστε δέχεται μετὰ χαρᾶς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ψυχρῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐργασίας καὶ τῶν καθημερινῶν καθηκόντων.

«Κράμα ἀνάλογον ῥωμαντικότητος καὶ πραγματικότητος, ἔλεγεν ὁ Ἑρρίκος Lawrence, βοηθεῖ ὡς ἄριστα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ νὰ διέλθῃ τὸν βίον. . . Αὕτῃ ἡ ποιητικὴ καὶ ἐνθουσιαστικὴ διάθεσις πρέπει νὰ ἐκτιμᾶται, διότι μεταδίδει εἰς τὸν νοῦν τὴν δραστηριότητα, ἥτις πᾶν ἔργον ὑποστηρίζει.» Ὁ αὐτὸς δὲ λέγει ὅτι ὁ ἐνθουσιασμὸς οὗτος ἐδόθη τῷ ἀνθρώπῳ διὰ μεγάλους καὶ σοφοὺς σκοποῦς.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην παντὸς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ αὐτοῦ ὅπως δυναθῇ νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις τοῦ βίου. Ἄνευ αὐτοῦ τὰ ἐμπόδια καὶ αἱ δυσκολίαι, ἄς συνήθως συναντᾷ θέλουσι καταβάλλει αὐτόν. Ἰδέτε τὸν Κολόμβον, ὁ ὁποῖος πεπεισμένος περὶ τῆς ὑπάρξεως νέου κόσμου, κατεφρόνησε πάντας τοὺς κινδύνους τῶν ἀγνώστων θαλασσῶν· καὶ ὅταν οἱ σύντροφοὶ του κατελήφθησαν ὑπὸ ἀπελπισμοῦ ὅτι οὐδὲν θέλουσιν ἀνακαλύψει, καὶ ἐπανέστησαν ἀπειλοῦντες νὰ ρίψωσιν αὐτόν εἰς τὴν θάλασσαν, αὐτὸς ἔμεινε σταθερὸς καὶ γενναῖος, μέχρις οὗ αὐτὸς ὁ κόσμος, ὁ ἄπειρος καὶ μέγας, οὔτινος τὴν ὑπαρξίν προησθάνθη, ἐφάνη εἰς τὸν ὀρίζοντα!

Ὁ γενναῖος ἄνθρωπος δὲν ὑποχωρεῖ, ἀλλὰ καταβάλλει προσπαθείας μέχρις οὗ ἐπιτύχῃ. Οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ἀνδρῶν διήλθον διὰ τῆς μαθητείας τῶν δυσκολιῶν· αὐταὶ πρὸ παντὸς τοῦ νοῦσι καὶ ἰσχυροποιοῦσι τὸν χαρακτῆρα.

Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη τόσον οἱ ἄνδρες ὅσον

καὶ αἱ γυναῖκες νὰ μάθωσι νὰ παλαιώσι κατὰ τῶν προσκομμάτων καὶ τῶν δοκιμασιῶν. Ὁ ἀγὼν εἶναι οὐσιώδης ὅρος τῆς νίκης.

Ἡ πτωχεία εἶναι μία τῶν δοκιμασιῶν, ἃς ὑφίσταται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ ἀγωνιζόμενος κατὰ τῆς πτωχείας εἶναι πάντοτε ἰσχυρότερος καὶ ἐπιδειξιώτερος τοῦ μένοντος ἐκτὸς τῆς μάχης, τοῦ κεκρυμμένου ὀπισθεν τῶν ἀποθηκῶν τῶν ἐπιτηδείων, καὶ περιοριζομένου εἰς τὸ νὰ φυλάττη μόνον τὰς ζωτροφίας.

Οἱ λόγιοι εὐρίσκουσι τὴν πτωχείαν ἀνεκτὴν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν στέρησιν τῆς τροφῆς τῆς διανοίας. Τὰ πλούτη βαρέως πιέζουσι τὴν διάνοιαν.

Αἱ ἀποτυχία ὡσαύτως χρησιμεύουσιν ὡς σχολεῖον τοῦ βίου. Εἶναι δὲ πλάνη νὰ νομίζη τις ὅτι οἱ ἄνθρωποι διδάσκονται μόνον διὰ τῆς ἐπιτυχίας. Ἡ καλλίστη πείρα ἀποκτάται διὰ τῆς ἀναμνήσεως τῶν σφαλμάτων, ἅτινα διεπράξαμεν ἐν ταῖς σχέσεσιν ἡμῶν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἐν τῇ συνήθει ἀναστροφῇ τοῦ βίου. Τὰ παραγγέλματα, ἡ σπουδή, αἱ συμβουλαί, τὰ παραδείγματα δὲν διδάσκουσι ὅσον μία ἀποτυχία.

Ὁ Λακορδαῖρος εἰς τῶν ἐπιφανεστέρων ἱεροκλήκων ἀπέκτησε φήμην μετὰ ἐπανειλημμένας ἀποτυχίας, ὡσαύτως ὁ Κόβδεν, ὁ Γράχαμ, ὁ Δισραῆλης ὡς ῥήτορες ἐπιφανεῖς. Κατὰ τὰς πρώτας αὐτῶν ἀγορεύσεις ἀπέτυχον ἐντελῶς.

Ἐνίοτε ἡ ἀποτυχία ἔχει ἀποτέλεσμα τὸ νὰ σρέψῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀνθρώπου περὶ ἕτερον ἔργον, ὅπου δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ. Παράδειγμα παρέχουσιν ὁ Βοαλώ, ὁ Φοντενέλλος, ὁ Βολταῖρος, ὁ Μοντέσκιος, ὁ Βένθαμ, οἵτινες ἐντελῶς ἀπέτυχον εἰς τὸ πρῶτον αὐτῶν σάδιον, τὸ δικηγορικόν.

Ὁ βίος μεγίστων τινῶν ἀνδρῶν εἶναι διηνεκές παράδειγμα ἀγῶνων κατὰ τῶν προσκομμάτων. Ὁ Δάντης ἔγραψε τὸ κάλλιστον ἔργον του ἐν τῇ πενίᾳ καὶ τῇ ἐξορίᾳ. Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος, κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου του κατεδιώχθη ὑπὸ ἀντιπάλων φθονερῶν, μὴ δυναμένων νὰ συμπαθῆσωσι πρὸς αὐτὸν οὐδὲ νὰ νοήσωσι τὰ ἔργα του. Ὁ Τάσσος ὑπῆρξεν ὡσαύτως θύμα διαβολῆς καὶ ἀδιακόπου καταδιώξεως.

Ἡ ἐπιστήμη ἔχει ὡσαύτως τοὺς μάρτυράς της. Ὁμιλήσαμεν ἀλλαχοῦ περὶ τοῦ Βάκωνος, τοῦ Γαλιλαίου. Ὁ Βαλλὺ ὁ μέγας Γάλλος ἀστρονόμος, ὁ Λαβοαζιέρος ὁ μέγας χημικὸς ἐκατατομήθησαν κατὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν. Ὅτε ὁ Λαβοαζιέρος καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ δήμου ἐζήτησεν ἀναβολὴν ἡμερῶν τινῶν, ὅπως πεισθῇ κάλλιον περὶ τοῦ ἀποτελέσματος πειραμάτων, ἅτινα ἔκαμεν ἐν τῇ φυλακῇ, τὸ δικαστήριον ἀπέριψε τὴν αἴτησιν, διότι εἶπεν εἰς τῶν δικαστῶν, «ἡ δημοκρατία δὲν ἔχει ἀνάγκην φιλοσόφων». Ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ Πρίστλεϋ ὁ πατὴρ τῆς νεωτέρας χημείας εἶδε τὴν βιβλιοθήκην του καὶ τὴν οἰκίαν πυρ-

πολουμένην ἐν μέσῳ τῶν κραυγῶν, «κάτω οἱ φιλόσοφοι!» καὶ ἔφυγεν ἐκ τῆς πατρίδος του, ὅπως βιώσῃ ἐν τῇ ξένῃ.

Ποῖα δὲ εἶναι τὰ παθήματα, αἱ δυσκολίαι καὶ οἱ κίνδυνοι τῶν περιηγητῶν καὶ τῶν θαλασσοπόρων, τὰς ὁποίας κατεχόμενοι ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ ὑπερникῶσι, πάντες γινώσκουσι.

Πολλοὶ γενναῖοι ἄνθρωποι ἐπωφελήθησαν τῆς φυλακίσεως αὐτῶν ὅπως ἐκτελέσωσιν ἔργα μεγάλης ἀξίας καὶ σπουδαιότητος. Ἐν τῇ ἀπομονώσει ἀναπτύσσεται ἄριστα ἡ ἐπιθυμία τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ὁ Βοῆτιος, ὁ Γρότε, ὁ Βουχανάν, ὁ Σίλβιος Πέλλικος εἶναι παραδείγματα τοιαύτης γενναιοψυχίας καὶ ἐργασίας ἐν μέσῳ τῆς συμφορᾶς καὶ τοῦ καταναγκαστικοῦ περιορισμοῦ.

Τὸ παράδειγμα ὡσαύτως ὠραίου θανάτου δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν παρευρεθέντα μάρτυρα αὐτοῦ, ὡς καὶ τὸ παράδειγμα λαμπροῦ βίου δύναται νὰ εὕρῃ μιμητάς. Αἱ μεγάλαι πράξεις δὲν ἀποθνήσκουσι μετὰ τῶν διαπραξάντων αὐτάς, ἀλλ' ἐπιζῶσι καὶ γεννῶσιν ὁμοίας. Διὸ δύναται τις νὰ εἴπῃ περὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ὅτι ὁ βίος αὐτῶν ἄρχεται μετὰ θάνατον.

Ὁ Μίλτων ἔλεγεν ὅτι μόνον ὅστις γινώσκει νὰ ὑποφέρῃ δύναται νὰ πράξῃ μεγάλα ἔργα. Αἱ πράξεις τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, αἵτινες ἐμπνεύουσι τὸ καθῆκον, ἐτετέλεθησαν ἐν μέσῳ τῶν κόπων, τῶν δοκιμασιῶν καὶ τῶν δυσκολιῶν. Ἡγωνίσθησαν οὗτοι κατὰ τοῦ βέουματος καὶ ἐπεραιώθησαν εἰς τὸ παράλιον, ἐξηντλημένοι ἐκ τοῦ κόπου, ἐπάτησαν τὴν γῆν καὶ ἐξέπνευσαν, εὐτυχεῖς ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν λογιζόμενοι, διότι ἐξέπληρωσαν τὸ καθῆκον των!

Συντριβὴ ἐνίοτε καρδίας ἐξεγείρει φύσιν παθητικὴν καὶ ὠθεῖ εἰς τὸν ἐνεργὸν βίον. Τί δύναται νὰ γνωρίζῃ, ἔλεγε σοφός τις, ὁ μὴ ὑποστάξῃ συμφορᾶς.

Ἐπάρχουσι πολλὰ πράγματα ἐν τῷ βίῳ, ἅτινα δὲν δυνάμεθα νὰ ἐνοήσωμεν, πολλὰ μυστήρια, τὰ ὁποῖα βλέπομεν ὡσεὶ δι' ὕλου ἀμαυρᾶς. Ἄλλ' ἂν καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν τὴν ἔνοιαν ἐκείνης τῆς πείρας, τῆς ἐκ τῶν δοκιμασιῶν, δι' ἧς οἱ ἄριστοι διέρχονται, ὀφείλομεν πάντοτε νὰ πιστεύωμεν εἰς τὸν μέγαν σκοπὸν, πρὸς ὃν ἡ μικρὰ ἡμῶν ἀτομικότης τείνει. Διὸ ὀφείλει νὰ ἐκπληροῖ ἕκαστος τὸ καθῆκόν του ἐν ἧ σφαίρᾳ εὐρέθη. Μόνον τὸ καθῆκον περιέχει ἀλήθειαν· ἄνευ αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει πρᾶξις ἀληθῶς καλή. Τὸ καθῆκον εἶναι τὸ τέλος καὶ ὁ σκοπὸς τῆς εὐγενεστερᾶς ζωῆς. Ἡ συναίσθησις δὲ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος εἶναι ἡ ἀγνωστάτη τῶν ἡδονῶν. A. M.

Πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Χίου (1822) ἤριθμοι αὕτη 100,000 κατοίκων· μετὰ τὸν ὄλεθρον ἐκείνον δὲν ἔμειναν ἐν αὐτῇ εἰμὴ 30,000 [40 χιλιάδες ἐσφάγησαν ἢ ἐπωλήθησαν].

ΕΙΣ ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ἡ ἑταιρία τῆς ἀμίλλης τῆς πόλεως Roubaix, ἐν Γαλλίᾳ, ἀπένευμε μετάλλιον τιμῆς τῷ ὕφαν-
τουργῷ Louis Germonprez ἐπιέτη ἑβδομήκοντα
καὶ ἔν ἄσκοῦντα τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ. Κατα-
χωρίζομεν ἀπόσπασμα τῶν πρακτικῶν τῆς τε-
λευταίας συνεδριάσεως τῆς ἑταιρίας.

«Ὁ γραμματεὺς ἀναγινώσκει ἐπιστολὴν ἀ-
πευθυνομένην τῷ προέδρῳ ὑπὸ τοῦ πολίτου Jo-
seph Quint τὰς μακρὰς πρὸς τὴν ἐγγώριον βιο-
μηχανίαν ἐξαίροντος ὑπηρεσίας τοῦ Louis Ger-
monprez, ὃν ἕνεκα δέον ν' ἀμειψθῇ. Ἐκ τοῦ συνό-
λου τῆς ἐπιστολῆς ταύτης συνάγεται, ὅτι ὁ Louis
Germonprez ἐπὶ ἔτη ἑβδομήκοντα καὶ ἔν ἀδια-
λείπτως μετέργετο τὸ ἔργον τοῦ ὕφαντουργοῦ,
εὐαρεσῶν ἀείποτε τοῖς προϊσαμένοις, καὶ οὐδέποτε
ἐνώπιον τοῦ διαιτητικῆς δικαστηρίου ἐναχθεὶς,
ὅτι τὴν μὲν πρώτην ἐπετηρίδα αὐτοῦ ἐώρτασε
μετὰ τῶν ὁμοτέγων παρὰ τῷ Carlos Florin,
τῷ 1807 τὴν δὲ ἑβδομηκοστὴν πρώτην τῷ
1878 παρὰ τῷ Jean Bonnet, ὅτι ὁ ὑπερήφανος
γέρον ἐνόμισε πρέπον νὰ μὴ ἀποδεχθῇ τὴν γε-
νομένην αὐτῷ πρότασιν περὶ ἀπονομῆς μηνιαίας
συντάξεως, εἰπὼν, ὅτι ἦτο ἔτι ἱκανὸς πρὸς ἐργα-
σίαν· καὶ ἀληθῶς κατασκευάζει νῦν καίπερ τὸ
ὄγδοηκοστὸν πρῶτον τῆς ἡλικίας ἄγων ἔτος, με-
τάξιον ὕψασμα· ἐπὶ πᾶσι δ' ὁ γενναιοφρων ἀ-
νὴρ συνετήρησε δεκαμελὴ οἰκογένειαν, οὐδέποτε
ἐπιζητήσας τὴν ἀρωγὴν τοῦ γραφείου τῆς ἀ-
γαθοεργίας. Ἡ ἑταιρία τῆς ἀμίλλης πεποιθυῖα,
ὅτι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐγγωρίου βιομηχα-
νίας δεόντως πρέπει ἡ τοιαύτη τάξις καὶ φιλο-
πονία τῶν ἡμετέρων ἐργατῶν ν' ἀμείβωνται, ἀ-
πονέμει τῷ Louis Germonprez μετάλλιον τι-
μῆς διὰ τὴν μακρὰν καὶ εὐδόκιμον ἐργασίαν.»

[La Nature]

Α. Α.

Ἐνδοξοὶ ποιηταὶ

ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΙΝΗΣ

Οἱ ἐνδοξότεροι ποιηταὶ τοῦ κόσμου ἐζήσαν
καὶ ἀπεβίωσαν ἀδόξως καὶ ἀθλίως. Ὁ Δάντης
μετὰ πολλὰς περιπετείας ἀπέθανεν ἐξόριστος,
καὶ περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου του παρέβαλλεν
ἑαυτὸν πρὸς πλοῖον ἄνευ ἰστίων καὶ πηδαλίου,
ἄνω καὶ κάτω ὑπὸ τῆς βίας τοῦ τὰ πάντα κα-
ταμαραίνοντος καὶ καταξηραίνοντος ἀνέμου τῆς
στυγεράς πενίας παραφερόμενον. Ἡ δόξα τοῦ
Σαιξπείρου μόλις δύο μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ
αἰῶνας ἀνέλαμψεν ἀξία τῆς μεγάλης καὶ θαυ-
μαστῆς αὐτοῦ εὐφύας. Ὁ Μίλτον ἠναγκάσθη
ὑπὸ πενίας νὰ πωλήσῃ τὸ ἀριστοῦργημά του, τὸν
ἀπολωλότα Παράδεισον, ἀντὶ ΔΕΚΑ λιρῶν, ἀ-
πέθανε δὲ παρὰ πάντων καταφρονούμενος. Ὁ μέ-
γας τῆς Πορτογαλλίας ποιητῆς Καμοῆς μετὰ
πολλὰς καὶ ὀδυνηρὰς περιπετείας ἀπέθανεν ἀ-
φανῆς καὶ ἄσημος ἐν τινι νοσοκομείῳ, ἐν τέλει
δὲ τοῦ βίου του ἐπορίζετο τὸν ἐπιούσιον ἄρτον

διὰ τινος πιστοῦ ὑπηρετοῦ, ὅστις ἐπαϊτῶν ἐν
ταῖς ὁδοῖς διέτρεφεν ἑαυτὸν καὶ τὸν πεινῶντα
ποιητὴν!

Ἐνώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

208.

Ἐπάρχουσιν εὐθῆεις, αὐτοὶ μὲν ἑαυτοῖς γνω-
στοί, οὐκ ἀδέξιον δὲ ποιοῦντες τῆς εὐθῆειας αὐ-
τῶν χρῆσιν.

209.

Ὁ μὴ παράφρονα βίον διάγων δὲν εἶναι το-
σοῦτον φρόνιμος, ὅσον αὐτὸς νομίζει.

210.

Ὁ ἄνθρωπος, γηράσκων, καὶ μωρότερος γίνε-
ται, καὶ φρονιμώτερος.

211.

Ἐπάρχουσιν ἄνθρωποι, οὓς δύναται τις νὰ
παραβάλλῃ πρὸς τὰ δημῶδη ἀσμάτια, τὰ μόνον
ἐπὶ τινὰ χρόνον περιαδόμενα.

212.

Τὸ πλῆθος κρίνει τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὴν
περὶ αὐτῶν ἐπικρατοῦσαν δόξαν, ἢ κατὰ τὸν
πλοῦτον αὐτῶν.

213.

Πολλάκις ὁ ἔρωσ τῆς δόξης, ὁ φόβος τῆς
αἰσχύνης, ἢ πρὸς κτῆσιν πλοῦτου πρόθεσις ὁ
πόθος βίου εὐμαροῦς καὶ εὐαρέστου, καὶ ὁ πρὸς
ταπεινώσιν τῶν ἄλλων ζῆλος εἶναι τὰ μόνον
αἷτια τῆς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τοσοῦτον ἐπαινου-
μένης ἀνδρίας.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ συγγραφεὺς τῶν ταξειδιῶν τοῦ Γύλλιβερ
ἦτο ἀνὴρ φιλαργυρότατος. Ἡμέραν δὲ τινὰ ἐλ-
θὼν πρὸς αὐτὸν ὁ ὑπηρετῆς φίλου τοῦ τινος φέ-
ρων ἰχθὺν ἀξιολογώτατον, ἀπέθηκεν αὐτὸν ἀμε-
λῶς ἐπὶ τραπέζης λέγων πρὸς τὸν Σουίφτ μετὰ
πολλῆς ψυχρότητος.

«Ὁ κύριός μου σᾶς τὸ στέλλει».

Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ ὑπηρετῆς ἦτο δυσηρεστη-
μένος, διότι πολλάκις κομισὰς δῶρα τοιαῦτα εἰς
τὸν φυλάργυρον συγγραφέα, οὐδεμίαν παρ' αὐτοῦ
ἔλαβέ ποτε ἀμοιβὴν διὰ τὸν κόπον του.

— Ὅριστε; τί εἶπετε; ἠρώτησεν ὁ Σουίφτ,
πειραχθεὶς ἕνεκα τῆς αὐθαδείας τοῦ ὑπηρετοῦ.
Οὕτω πως ἐκτελεῖς τὰς παραγγελίας τοῦ κυρίου
σου; Ἐλα ἐγὼ νὰ σε μάθω πῶς νὰ φέρεσαι ἄλ-
λην φορὰν. Κάθησε ἐδῶ εἰς τὴν θέσιν μου καὶ
δός μου τὸ ψάρι.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Σουίφτ ἔλαβε τὸν ἰχθὺν
καὶ ἐλθὼν πλησίον τοῦ ὑπηρετοῦ.

«Κύριε, τῷ εἶπε, ὁ κύριός μου μ' ἔστειλε νὰ
σας παρακαλέσω, ἐὰν εὐαρεστῆσθε, νὰ δεχθῆτε
τὸ μικρὸν τοῦτο δῶρον.

— Ἄ! χαίρω πολὺ! ἀπεκρίθη μετὰ ζωη-